

Ο Τορπιλισμός της Έλλης (15 Αυγούστου 1940).

Γράφει ο Αντιστράτηγος ε.α. Ιωάννης Κρασσάς.

Ο Τορπιλισμός της «Έλλης» (λαϊκή λιθογραφία).

«Άν υπερισχύσουν οι Γερμανοί θά γίνουμε δούλοι τους, ἄν υπερισχύσουν οι Ἄγγλοι, θά γίνουμε δούλοι αὐτῶν. Ἄν κανένας τους, ἡ Εὐρώπη θά καταρρεύσει. Τί μελαγχολία Θεέ μου». Ἀπὸ τὸ ἡμερολόγιο τοῦ Ἰωάννου Μεταξᾶ (14 Ἰουλ 1940).

Ο Τορπιλισμός.

Την 15^η Αυγούστου 1940, στις 08:25, το ιταλικό υποβρύχιο «Ντελφίνο» [1] ενέδρευε 800 μέτρα εκτός του λιμένος της Τήνου, σε βάθος περισκοπίου (18 μέτρα υπό την επιφάνεια της θαλάσσης). Ο κυβερνήτης του Ανθυποπλοίαρχος Γκιουζέπε Αϊσκάρντι παρατηρούσε το εύδρομο (ελαφρύ καταδρομικό) «Έλλη» [2], και τα επιβατηγά «Έσπερος» και «Έλση» που είχαν δέσει στη προβλήτα. Αποφάσισε να τα βυθίσει όλα. Τα πλοία ήταν σημαιοστολισμένα συμμετέχοντας στον εορτασμό της «Κοιμήσεως της Θεοτόκου». Μία μετά την άλλη 3 τορπίλες μήκους 7,2 μέτρων, βάρους 1,7 τόνων, με 270 κιλά εκρηκτικής ύλης, εγκατέλειψαν τους τορπιλοσωλήνες και έπλεαν με ταχύτητα 50 knots (91 χλμ/ώρα) προς τους ανυποψίαστους στόχους. Μετά από 30 δευτερόλεπτα ακούσθηκαν τρεις διαδοχικές εκκωφαντικές εκρήξεις. Μία μόνο από τις τορπίλες βρήκε το στόχο της, επιφέροντας θανάσιμο πλήγμα στο μηχανοστάσιο της Έλλης. Από την έκρηξη ο βρισκόμενος σε λειτουργία λέβητας του πλοίου εξερράγη, με αποτέλεσμα την δημιουργία ρήγματος διαμέτρου δύο μέτρων στα ύφαλά του, ενώ στη συνέχεια η φωτιά μεταδόθηκε στις δεξαμενές καυσίμων. Την 09:45 η «Έλλη» βυθίσθηκε, παρά την προσπάθεια του πληρώματος να τη

ρυμουλκήσει στα αβαθή. Τα θύματα ανήλθαν σε 9 νεκρούς (όλοι ευρίσκοντο στον χώρο του λεβητοστασίου) και 24 τραυματίες. Ο Αϊσκάρντι, παρόλο που τα πλοία ήσαν ακίνητα έχασε τους δύο από τους τρεις στόχους. Τα επιβατηγά πλοία «Έλση» και «Έσπερος» αποδείχθηκαν τυχερά, στο πρώτο η τορπίλη πέρασε λίγα μέτρα μπροστά από την πλώρη του και στο άλλο από κάτω του.

Το Πρελούδιο του Πολέμου.

Για τον Πρωθυπουργό της Ελλάδος Ιωάννη Μεταξά (1871-1941), ο άνανδρος τορπιλισμός της Έλλης υπήρξε η επιβεβαίωση ότι ο πόλεμος με την Ιταλία ήταν επικείμενος. Παρόλο που είχε λάβει τα μέτρα του [3], το τελευταίο που επιθυμούσε ήταν μια στρατιωτική σύρραξη. Πως όμως οδηγηθήκαμε σε πόλεμο με την Ιταλία, παρότι κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο [4] (1914-1918) ήμασταν σύμμαχοι. Το 1918 οι περισσότερες χώρες της Ευρώπης αποστράτευσαν τους στρατούς τους και επιδόθηκαν στο έργο της ανοικοδομήσεως, όχι όμως και η Ελλάδα. Το 1919 η διεκδίκηση της Σμύρνης από την Ιταλία δημιούργησε τη πρώτη ρήξη, ενώ αποτέλεσε την αιτία αποστολής Ελληνικού Στρατού στη πρωτεύουσα της Ιωνίας. Στη συνέχεια μέχρι το 1922 πολεμήσαμε εναντίον των δυνάμεων του Κεμάλ Ατατούρκ [5] (1881-1938) σε ένα πόλεμο που έληξε με τη πλέον ταπεινωτική ήττα του στρατού μας στη νεότερη ιστορία μας και στο ξερίζωμα του Ελληνισμού από τη Μικρά Ασία και από την Ανατολική Θράκη [6].

Την 31 Οκτωβρίου 1922, όταν ο αρχηγός του στρατιωτικού πραξικοπήματος Συνταγματάρχης Νικόλαος Πλαστήρας [7] (1883-1953), που ανέτρεψε τη Κυβέρνηση Νικολάου Τριανταφυλλάκου (1855-1939), παρέπεμπε σε δίκη την προηγούμενη πολιτική ηγεσία και τον Αρχιστράτηγο, ως υπεύθυνους της μικρασιατικής καταστροφής [8], ο Μπενίτο Μουσολίνι (1883-1945), ελάμβανε εντολή σχηματισμού κυβερνήσεως από τον Βασιλέα της Ιταλίας Βίκτωρα Εμμανουήλ Γ΄ [9] (1869-1946).

Ο Συνταγματάρχης Νικόλαος Πλαστήρας.

Ο Ιταλικός Αναθεωρητισμός.

Ο Μουσολίνι μετά δεκάμηνη θητεία στην πρωθυπουργία επιδίωξε να προβάλλει το δυναμισμό του φασιστικού καθεστώτος. Την 31^η Αυγούστου 1923, 40 ημέρες μετά την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάνης (23 Ιουλίου 1923), ιταλικά στρατεύματα κατέλαβαν την Κέρκυρα [10]. Της αποβίβασης προηγήθηκε ναυτικός βομβαρδισμός κατά των 2 φρουρίων της πόλεως με θύματα 15 νεκρούς και 35 τραυματίες, άπαντες πρόσφυγες καταυλισμένοι εντός αυτών. Η Ιταλία επικαλέστηκε ως δικαιολογία για την ενέργεια της, την δολοφονία του Στρατηγού Ενρίκου Τελλίνι (1871-1923), ο οποίος ήταν πρόεδρος της διεθνούς επιτροπής χαράξεως των ελληνοαλβανικών συνόρων. Την 27^η Αυγούστου, ο Τελλίνι, με 4 άτομα που τον συνόδευαν, βρέθηκαν νεκροί στο 54^ον χιλιόμετρο της οδού Ιωαννίνων-Αργυρόκαστρου, πλησίον της Κακαβιάς. Την 27^η Σεπτεμβρίου οι Ιταλοί αποχωρήσαν από την Κέρκυρα, αφού πρώτα τους καταβάλαμε ως αποζημίωση το ποσό των 50 εκατομμυρίων λιρετών, που αντιστοιχούσε σε 500.000 λίρες Αγγλίας, ή στο 66% του δανείου που «ματώσαμε» να λάβουμε για την ανακούφιση του 1,2 εκατομμυρίων προσφύγων.

Ο Στρατηγός Ενρίκο Τελλίνι.

Ο Μουσολίνι πίστευε ότι είχε ιστορικά δικαιώματα επί των νήσων του Ιονίου, λόγω της κατοχής τους από τους Βενετούς στο παρελθόν (1386-1797). Το όραμά του όμως ήταν να αναδείξει την Ιταλία ως την ισχυρή δύναμη της Μεσογείου, την οποία θεωρούσε «Δική του Θάλασσά (Mare Nostrum) [11]». Για να γίνει αυτό έπρεπε να αποκτήσει πρόσβαση στον Ινδικό ή το Ατλαντικό Ωκεανό. Προς δυσμάς τον εμπόδιζε η Γαλλία, ενώ προς Ανατολάς η Ελλάδα, η Τουρκία και η Αίγυπτος. Το μεγάλο κώλυμα ήταν το Ηνωμένο Βασίλειο που ήλεγχε την Ανατολική Μεσόγειο.

Στην Ελλάδα, μετά από όλες αυτές τις περιπέτειες, αντί να επιδοθούμε στην ανασυγκρότηση του κράτους και τη περίθαλψη των προσφύγων, αναλωθήκαμε σε σκληρές πολιτικές αντιπαραθέσεις, που οδήγησαν σε επανειλημμένα πραξικοπήματα και πολιτειακές μεταβολές[12].

Τα Κύρια Γεγονότα από το 1928 έως το 1940.

Την 23^η Σεπτεμβρίου 1928 στη Ρώμη, ο Ελευθέριος Βενιζέλος και ο Μπενίτο Μουσολίνι υπέγραψαν τη «Συνθήκη φιλίας, Συνδιαλλαγής και Δικαστικού Διακανονισμού» δεκαετούς διάρκειας.

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και ο Μπενίτο Μουσολίνι κατά την υπογραφή της συνθήκης στην Ρώμη τον Σεπτ. του 1928.

Στις 10 Ιουνίου 1930 στην Άγκυρα, ο Βενιζέλος και ο Κεμάλ Ατατούρκ υπέγραψαν το «Σύμφωνο Φιλίας, Ουδετερότητας και Διαιτησίας[13]».

Στις 30 Ιανουαρίου 1933, ο Αδόλφος Χίτλερ κλήθηκε να σχηματίσει κυβέρνηση και ορκίσθηκε καγκελάριος της Γερμανίας, θέση στην οποία παρέμεινε μέχρι την αυτοκτονία του, την 30^η Απριλίου 1945.

Την 9^η Φεβρουαρίου 1934, υπογράφηκε στην Αθήνα στην Αίθουσα της Ακαδημίας, από τους Υπουργούς Εξωτερικών της Ελλάδος, της Τουρκίας, της Ρουμανίας και της Γιουγκοσλαβίας το «Σύμφωνο της Βαλκανικής Συνεννόησης». Κύριος στόχος του συμφώνου ήταν η διατήρηση των υπαρχόντων συνόρων στη Βαλκανική και είχε διάρκεια 2 ετών, με δυνατότητα ανανεώσεως σε πέντε και στη συνέχεια σε επτά χρόνια. Η Αθήνα υπέγραψε το σύμφωνο υπό την αίρεση ότι θα ίσχυε μόνον κατά της Βουλγαρίας, λόγω του Συμφώνου Φιλίας με την Ιταλία και των βλέψεων της Ιταλίας κατά της Γιουγκοσλαβίας. Σε περίπτωση αναμείξεως στα Βαλκάνια

μιας μεγάλης ευρωπαϊκής δυνάμεως, το Βαλκανικό Σύμφωνο δεν θα ίσχυε.

Την 25^η Σεπτεμβρίου 1936, υπογράφηκε σύμφωνο συμμαχίας μεταξύ Γερμανίας και Ιταλίας το οποίο ονομάστηκε Άξονας Βερολίνου-Ρώμης. Τον Σεπτέμβριο του 1940 η Ιαπωνία προσχώρησε στην συμμαχία με την «Τριμερή Συνθήκη του Βερολίνου». Στον άξονα προσχώρησαν επίσης: η Ουγγαρία, η Σλοβακία, η Κροατία, η Ρουμανία και η Βουλγαρία.

Τον Απρίλιο του 1939 τοποθετήθηκε ο μετριοπαθής διπλωμάτης Εμανουέλε Γκράτσι[14] πρεσβευτής της Ιταλίας στην Ελλάδα.

Την 28^η Οκτωβρίου 1939, ένα χρόνο πριν την ιταλική επίθεση κατά της Ελλάδος, υπογράφηκαν από τον Μεταξά και το Γκράτσι δύο έγγραφα τα οποία επιβεβαίωναν την φιλία και την συνεργασία των δύο χωρών.

Την 7^η Απριλίου του 1939, η Ιταλία κατέλαβε την Αλβανία, παραβιάζοντας την Αγγλο-ιταλική συνθήκη του Απριλίου του 1938, η οποία προέβλεπε την μη τροποποίηση του «status quo» (της καθεστηκυίας τάξεως), των κρατών της Μεσογείου. Στην πραγματικότητα η κατάληψη της Αλβανίας εντάσσονταν στην υλοποίηση της πολιτικής του Μουσολίνι για τον έλεγχο της Ανατολικής Μεσογείου.

Την 10^η Απριλίου 1939 ο Ιταλός δικτάτορας για να καθυστερήσει την Ελλάδα απέστειλε μια πανηγυρική εγγύηση στο Μεταξά, στην οποία μεταξύ άλλων ανέφερε: «...Η φασιστική Ιταλία έπαναβεβαιώνει την πρόθεσή

της νὰ σεβαστεῖ ἀπόλυτα τὴν ἀκεραιότητα τόσο τῆς χερσαίας ὅσο καὶ τῆς νησιωτικῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπιθυμεῖ τὴν συνέχιση καὶ τὴν ἀνάπτυξη τῶν φιλικῶν σχέσεων μεταξύ τῶν δύο χωρῶν...».

Μετά την κατάληψη της Αλβανίας, η Μεγάλη Βρετανία και η Γαλλία έδωσαν αυτοβούλως εγγυήσεις προς την Ελλάδα περί συνδρομῆς των σε περίπτωση επιθέσεως εναντίον της, χωρίς όμως να αποσαφηνιστεί το μέγεθος και το είδος των δυνάμεων που θα έστελναν, τις οποίες ο Μεταξάς αποδέχθηκε. Ο Μουσολίνι κατέκρινε την ενέργεια της Ελλάδος να μην αρκεστεί στις δικές του διαβεβαιώσεις.

Τον Ιούνιο του 1939, ο Αρχηγός του Ιταλικού Γενικού Επιτελείου Στρατάρχης Πιέτρο Μπαντόλιο[15] (1871-1956) σε δημόσια ομιλία του στη Κορυτσά μίλησε για επέκταση των συνόρων της Αλβανίας στο άμεσο μέλλον. Την ίδια περίοδο ο πρέσβης της Ελλάδος στα Τίρανα Περικλής Σκέφερης[16] (1884-1970) ανέφερε ότι Ιταλοί Αξιωματικοί ομιλούσαν απροκάλυπτα για επικείμενη επίθεση κατά της Ελλάδος στην Ήπειρο και κατά της Γιουγκοσλαβίας στο Κοσσυφοπέδιο.

Την 23^η Αυγούστου 1939 στη Μόσχα, οι υπουργοί εξωτερικών της ΕΣΣΔ και της Γερμανίας, Βιατσεσλάβ Μολότωφ[17] (1890-1986) και Γιοαχίμ φον Ρίμπεντροπ[18] (1893-1946) υπέγραψαν το Γερμανοσοβιετικό Σύμφωνο μη Επιθέσεως ή Σύμφωνο Μολότωφ-Ρίμπεντροπ όπως καταγράφηκε στην ιστορία.

Μολότωφ-Ρίμπεντροπ-Στάλιν.

Τα Πολεμικά Σχέδια.

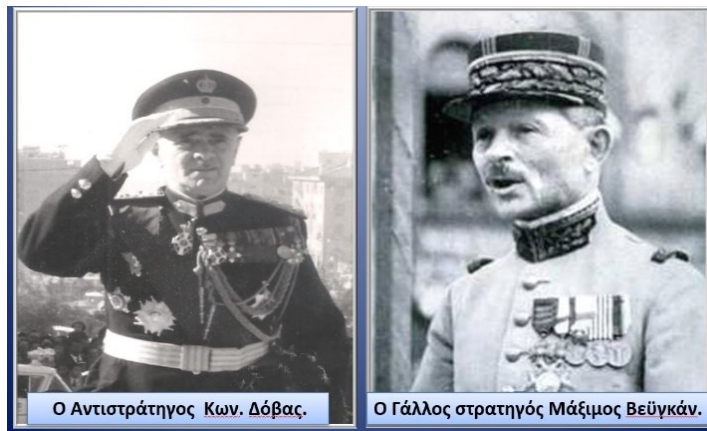
ΙΤΑΛΙΑ: Τον Αύγουστο του 1939, το Ιταλικό Γενικό Επιτελείο επεξεργάστηκε σχέδιο επιθέσεως κατά της Ελλάδος επί δύο κατευθύνσεων, από την Ήπειρο προς Αθήνα και από την Μακεδονία προς Θεσσαλονίκη, για την υλοποίηση του οποίου απαιτούνταν 18 μεραρχίες. Το σχέδιο έφερε την ονομασία «Domanda G(recia) [Απαίτηση G]». Είχαν καταρτίσει επίσης σχέδιο για την επίθεση κατά της Γιουγκοσλαβίας προς το Κοσσυφοπέδιο «Domanda E(ast) [Απαίτηση E]».

ΕΛΛΑΣ: Το Γενικό Επιτελείο μέχρι το 1939 είχε εκπονήσει σχέδιο για την απόκρουση επιθέσεως από τη Βουλγαρία το οποίο ονομάζονταν «Σχέδιο Β» (Το Β προέρχεται από τη λέξη Βουλγαρία). Μετά την κατάληψη της Αλβανίας τροποποίησε το υπάρχον σχέδιο αμύνης προσθέτοντας και το ενδεχόμενο επιθέσεως και από την κατεύθυνση της Αλβανίας, με την ονομασία «Σχέδιο ΙΒ» (Ιταλία-Βουλγαρία), το οποίο είχε διάφορες παραλλαγές αναλόγως της επικρατούσης καταστάσεως [19]. Ο Μεταξάς που είχε μεριμνήσει για την πολεμική προπαρασκευή της χώρας [20], διέταξε τον Αύγουστο του 1939, μυστική επιστράτευση για την ενίσχυση της VIII^{ης} Μεραρχίας Πεζικού (ΜΠΖ) στην Ήπειρο και των ΙΧ^{ης} ΜΠΖ και ΙV^{ης} ΜΠΖ στη Μακεδονία. Η προεπιστράτευση διευκόλυνε στη συνέχεια την ομαλή διεξαγωγή της γενικής επιστρατεύσεως που κηρύχθηκε μετά την έναρξη του πολέμου.

Η Μυστική Ελληνο-γαλλική Συνάντηση.

Την 9^η Σεπτεμβρίου 1939 στην Άγκυρα, συναντήθηκαν μυστικά ο Γάλλος Στρατηγός Μάξιμος Βεϋγκάν (1867-1965) και ο Αντισυνταγματάρχης Κωνσταντίνος Δόβας (1898-1973), Διευθυντής του Γραφείου Επιχειρήσεων του ΓΕΣ, ο οποίος ήταν ο συντάκτης των στρατιωτικών ανακοινωθέντων κατά την διάρκεια του πολέμου. Ο Βεϋγκάν πρότεινε την αποστολή στρατευμάτων στην Θεσσαλονίκη για την δημιουργία μετώπου στην Βαλκανική, όπως συνέβη κατά τον Α΄ ΠΠ. Ο Μεταξάς ζήτησε επαρκείς δυνάμεις, τις οποίες η Γαλλία δεν μπορούσε να διαθέσει. Το σχέδιο ναυάγησε, αλλά τα πρακτικά των συνομιλιών τηρήθηκαν στα αρχεία του Υπουργείου Εξωτερικών της Γαλλίας.

Ο Αντιστράτηγος Κων. Δόβας.

Ο Γάλλος στρατηγός Μάξιμος Βεϋγκάν.

Η Έκρηξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Την 1^η Σεπτεμβρίου 1939, η Γερμανία εισέβαλε στην Πολωνία, η ημερομηνία θεωρείται ως η έναρξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Ο Μεταξάς γράφει με ανακούφιση στο ημερολόγιό του: «Πόλεμος ή Ίταλία ούδέτερη».

Στις 12 Σεπτεμβρίου 1939, ο Γκράτσι επέδωσε στον Έλληνα Πρωθυπουργό νέα βεβαίωση του Μουσολίνι, «Περί μη ανάληψης οποιασδήποτε έπιχειρήσεως κατά τής Ελλάδος, ενώ συγχρόνως διέταξε την απόσυρση τών Ιταλικών στρατευμάτων σε απόσταση 20 χιλιομέτρων από την Ελληνοαλβανική μεθόριο». Ο Ιταλός δικτάτορας πρότεινε επίσης την υπογραφή νέου συμφώνου φιλίας. Ο Μεταξάς αντιμετώπισε με δυσπιστία την ιταλική πρόταση και μετά από συνεννόηση με τη Μεγάλη Βρετανία πρότεινε στο Γκράτσι την υπογραφή μίας «Κατ' Αρχή Συμφωνίας (General terms Agreement)». Στο Λονδίνο το Πολεμικό Συμβούλιο επιθυμούσε την

αποφυγή οποιασδήποτε ενέργειας που θα εξωθούσε την Ιταλία να συμμετάσχει στο πλευρό της Γερμανίας στο πόλεμο.

Στις 30 Σεπτεμβρίου, οι δύο χώρες υπέγραψαν «διακοίνωση»^[21] στην οποία τάσσονταν υπέρ της ειρήνης. Στις 10 Οκτωβρίου η Ελλάδα αποδέχτηκε τη πρόταση αναβαθμίσεως της συμφωνίας σε «διακήρυξη»^[22]. Το Φθινόπωρο του 1939 η θέση της πατρίδος μας φαίνονταν ασφαλής.

Οι Συμφωνίες με την Μεγάλη Βρετανία.

Τον Οκτώβριο του 1939, η Ελλάδα υπέγραψε συμφωνία με το Ηνωμένο Βασίλειο για την μείωση των εξαγωγών προς την Γερμανία κατά 50% και μηδενισμό των εξαγωγών χρωμίου και νικελίου, που ήσαν απαραίτητα στη πολεμική βιομηχανία. Σε αντάλλαγμα ενέκρινε δάνειο 2 εκατομμυρίων λιρών και την υποχρέωση προμήθειας σιτηρών, κάρβουνου και πετρελαίου. Οι Έλληνες εφοπλιστές απέρριψαν πρόταση για την ναύλωση των πλοίων τους με τους ίδιους όρους με αυτούς των Άγγλων συναδέλφων τους.

Τον Ιανουάριο του 1940, υπογράφηκε η Συμφωνία Ναυτιλίας (Shipping Agreement) και η Πολεμική Εμπορική Συμφωνία (War Trade Agreement), με τις οποίες η Ελλάδα αύξησε την εξάρτηση με τη Μεγάλη Βρετανία και παρέκκλινε της μέχρι τότε αυστηρής γραμμής ουδετερότητας.

Το Δίλημμα του Μτούτσε.

Μέχρι τις αρχές Μαρτίου 1940 ο Μουσολίνι επέμενε στην μη ανάμειξη στο πόλεμο και τηρούσε στάση αναμονής, διότι δεν πίστευε στην ολοκληρωτική ήττα των Αγγλογάλλων. Ήθελε την αυτοκρατορία του, αλλά την ήθελε εκ του ασφαλούς. Η Γερμανία δεσμεύθηκε να προμηθεύει την Ιταλία 700.000 τόνους άνθρακα μηνιαίως για να συμμετάσχει στο πόλεμο (Δέσμευση που τήρησε μέχρις τη συνθηκολόγηση της Ιταλίας (8 Σεπτέμβριο 1943)).

Στις 9 Απριλίου 1940, η Γερμανία στα πλαίσια της επιχειρήσεως με την κωδική ονομασία «Επιχείρηση Weserübung», επιτέθηκε κατά της

Νορβηγίας και της Δανίας. Η Δανία παραδόθηκε αμαχητί, ενώ η Νορβηγία μετά από δυο μήνες αγώνος (9 Ιουνίου 1940).

Την 10^η Μαΐου του 1940, η Γερμανία επιτέθηκε κατά της Γαλλίας. Η Ιταλία εισήλθε στον πόλεμο την 10^η Ιουνίου 1940, λίγες ημέρες πριν την κατάρρευση της Γαλλίας. Την 17^η Ιουνίου στο Μόναχο ο Ντούτσε διατύπωσε στον Χίτλερ τις ιταλικές διεκδικήσεις, Νίκαια, Κορσική, Τυνησία, Τζιμπουτί. Η συνάντηση του Μονάχου υπήρξε μια οδυνηρή έκπληξη για τον Ιταλό δικτάτορα. Ο Χίτλερ υπολόγιζε τους νικημένους Γάλλους περισσότερο από τους «νικητές» Ιταλούς. Μετά από αυτή την απογοήτευση, ο Ντούτσε αγωνιούσε μήπως η Αγγλία ζητήσει συνθηκολόγηση, χωρίς να έχει προλάβει να καταλάβει κάποια χώρα, για να την χρησιμοποιήσει ως διαπραγματευτικό αντάλλαγμα. Τα μόνα που του απέμεναν ήταν οι Βρετανικές κτήσεις στην Αφρική και η Ελλάδα.

Την 1^η Ιουλίου 1940, οι Γερμανοί παρέδωσαν τα αρχεία του Γαλλικού Υπουργείου Εξωτερικών που περιήλθαν στη κατοχή τους και αφορούσαν την Ιταλία. Μεταξύ αυτών ήταν και οι αναφορές για τις συνομιλίες Βεϋγκάν-Νόβα. Οι μυστικές συναντήσεις Ελλάδος-Γαλλίας υπήρξε μια από τις δικαιολογίες που χρησιμοποίησε ο Μουσολίνι για την επίθεση κατά της χώρας μας.

Οι Μεγάλες Προσδοκίες του Ντούτσε.

Τον Αύγουστο του 1940, η Ιταλία κατέλαβε τη Βρετανική Σομαλία και προετοιμαζόταν για την κατάληψη της Αιγύπτου και της Ελλάδος. Ο Στρατάρχης Ροδόλφο Γκρατσιάνι (1882-1955) επικεφαλής 200.000 ανδρών θα επιτίθετο κατά της Αιγύπτου, ενώ ο Υποστράτηγος Βισκόντι Πράσκα (1883-1961) με 100.000 κατά της Ελλάδος. Ο Χίτλερ δεν είχε αντίρρηση για

την επίθεση κατά της Αιγύπτου, αλλά δεν ήθελε εμπλοκή στα Βαλκάνια, φοβούμενος την δημιουργία δευτέρου μετώπου, όπως συνέβη κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Δεν επιθυμούσε επίσης να επιτεθεί η «ισχυρή» Ιταλία εναντίον της μικρής Ελλάδος πριν τις αμερικανικές εκλογές. Ο Μουσολίνι από την πλευρά του, ήθελε να παρουσιάσει τις δικές του στρατιωτικές επιτυχίες στον ισχυρό σύμμαχό του, ο οποίος είχε καταλάβει σχεδόν όλη την Ευρώπη.

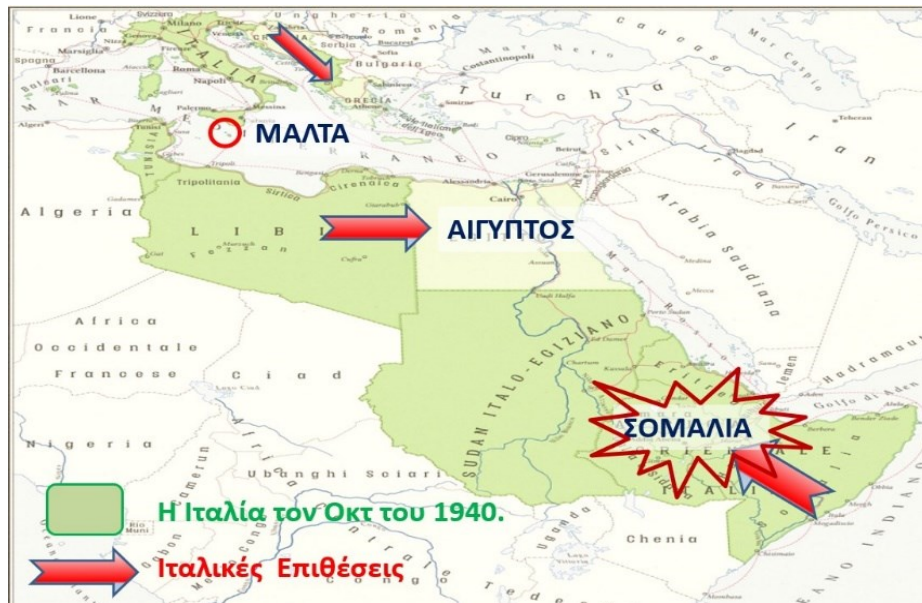
Ο Υποστράτηγος Βισκόντι Πράσκα διοικητής των Ιταλικών δυνάμεων στην Αλβανία.

Ο Στρατάρχης Ροδόλφος Γκρατσιάνι διοικητής των Ιταλικών δυνάμεων στην Λιβύη.

Ο Ιταλός δικτάτορας εκτιμούσε ότι:

- i. Ο Γκρατσιάνι θα καταλάμβανε την Αίγυπτο.
- ii. Η Μάλτα θα περιέρχονταν στην Ιταλία.
- iii. Ο ιταλικός στρατός θα νικούσε τον ελληνικό.
- iv. Σύντομα η Μεγάλη Βρετανία θα συνθηκολογούσε.

Έσφαλλε σε όλα.

Αρχίσανε τα Όργανα.

Ο Ιταλός Διοικητής των Δωδεκανήσων ανθέλληνας και φανατικός φασίστας Καίσαρας ντε Βέκι [1884-1959 (Cesare Maria De Vecchi)], προσπαθούσε να δημιουργήσει τις αφορμές για την επίθεση της Ιταλίας κατά της Ελλάδος. Τον Ιούνιο του 1940, ανέφερε ψευδώς στη Ρώμη, ότι η Σούδα και η Μήλος είχαν μετατραπεί σε βρετανικές ναυτικές βάσεις. Τον Αύγουστο του 1940 η Ιταλία προσπάθησε να δημιουργήσει σκηνικό ρήξεως με την Ελλάδα, προκειμένου να δικαιολογήσει την απόφασή της για την κήρυξη πολέμου κατά της χώρας μας'

Ο Καίσαρας ντε Βέκι.

Την 1^η Αυγούστου 1940, η Ιταλία κατηγόρησε την Ελλάδα για την «δολοφονία» του Αλβανού κακοποιού Νταούτ Χότζα, ενώ βομβάρδισε 4 φορές πλοία του πολεμικού ναυτικού μας, εντός των Ελληνικών χωρικών

υδάτων. Την 2^α Αυγούστου. ζήτησε την απομάκρυνση του προξένου της Ελλάδος στην Τεργέστη Γεώργιο Σκάρπα, λόγω προσβλητικών σχολίων του εις βάρος του ιταλικού στρατού.

Ο Νταούτ Χότζα.

Το Τίμημα.

Στις 25 Αυγούστου του 1940, ο πρέσβης της Ελλάδος στη Γερμανία Αλέξανδρος Ρίζος Ραγκαβής[23] (1880-1961) συναντήθηκε στο Φουσί (Fussi), πλησίον του Σάλτσμπουργκ (Salzburg) της Αυστρίας με τον Υπουργό Εξωτερικών του Γ' Ράιχ. Ο Ρίμπεντρομπ τον προειδοποίησε ότι το συμφέρον της Ελλάδος επέβαλλε να απομακρυνθεί από το Ηνωμένο Βασίλειο και να προσχωρήσει στην «Νέα Τάξη» πραγμάτων που οικοδομούσε ο Χίτλερ. Η Γερμανία για να συνταχούμε μαζί της ζήτησε την παραχώρηση της Θράκης και της Ανατολικής. Μακεδονίας στην Βουλγαρία και των Ιονίων Νήσων και μέρους της Ηπείρου στην Ιταλία.

Το τίμημα εισόδου στη νέα τάξη του Χίτλερ.

Ο Μυστικός Σχεδιασμός.

Το ιταλικό κράτος μόλις το 1972 αναγνώρισε επίσημα ότι η βύθιση της « Έλλης» είχε σχεδιασθεί προσωπικά από τον ίδιο τον Μουσολίνι. Ο Ιταλός Δικτάτορας διέταξε τον αρχηγό του Ιταλικού Ναυτικού να επιλέξει ένα ικανό κυβερνήτη υποβρυχίου του στόλου των Δωδεκανήσων, προκειμένου να βυθίσει εμπορικά πλοία τα οποία κινούνταν στο Αιγαίο και μετέφεραν φορτία προς όφελος των Βρετανών. Η ταυτότητα του υποβρυχίου δεν θα έπρεπε να αποκαλυφθεί. Η εντολή μεταφέρθηκε στον διοικητή των Δωδεκανήσων Ντε Βέκι, ο οποίος έδωσε τις δικές του εντολές στον κυβερνήτη του «Ντελφίνο» Ανθυποπλοίαρχο Γκιουζέπε Αϊσκάρντι. Σύμφωνα μ' αυτές, θα περιπολούσε μεταξύ Σύρου και Τήνου και θα βύθιζε κάθε διερχόμενο εμπορικό πλοίο, γιατί ο πόλεμος με την Ελλάδα ήταν επικείμενος.

Η Απόφαση.

Η βύθιση της « Έλλης» υπήρξε το αποκορύφωμα όλων των προκλήσεων. Το πόρισμα της επιτροπής του πολεμικού ναυτικού, επιβεβαίωσε πέραν πάσης αμφιβολίας την ιταλική εθνικότητα του αγνώστου υποβρυχίου. Ο Μεταξάς διέταξε την μη δημοσιοποίησή της, προκειμένου να μην δώσει την αφορμή πολέμου που επιζητούσε ο Μουσολίνι. Κατά το υπουργικό συμβούλιο της 16^{ης} Αυγούστου το οποίο διήρκεσε μόνο 10 λεπτά, είναι άκρως ενδιαφέροντα τα όσα ειπωθήκαν από τον Μεταξά: «Η επίθεση τής Ιταλίας κατά τής Ελλάδος είναι θέμα χρόνου. Η θέση τής χώρας μας είναι ξεκάθαρα στο πλευρό τής Αγγλίας. Δέν μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ κηλιδώσω μιὰ θαυμάσια ἱστορία 2,5 χιλιάδων χρόνων. Ὅσα ἄνισα καὶ νὰ εἶναι τὰ μέσα, ὅσες θυσίες καὶ νὰ ὑποστοῦμε, θὰ ἀγωνισθοῦμε διὰ τὴν τιμὴ μας. Θὰ θέσουμε πρῶτα τὴν δόξα καὶ μετὰ τὴν νίκη, θὰ δείξουμε στὸν κόσμον ὅτι αἱ ἐσωτερικαὶ ἀξίαι τοῦ Ἑλληνισμοῦ δὲν ἔχουν μειωθεῖ. Ὅπως ἐγὼ εἶμαι ἔτοιμος νὰ θυσιάσω τὰ πάντα, τὸ σπίτι μου, τὰ παιδιὰ μου, τὴν ζωὴ μου, ἔτσι εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ σκεφθεῖ ὁ κάθε Ἕλληνας».

Ο Ιωάννης Μεταξάς.

Η Έγκριση του Χίτλερ ;

Στις 4 Οκτωβρίου 1940 σε συνάντηση των δύο δικτατόρων στο Μπρένερ, στα σύνορα Ιταλίας-Αυστρίας, ο Χίτλερ επέτρεψε στον Μουσολίνι να εισβάλλει στην Ελλάδα. Αυτή η απόψη έχει υιοθετηθεί και από την Υπηρεσία Στρατιωτικής Ιστορίας του Γερμανικού Στρατού, ένθερμος υποστηρικτής της οποίας είναι ο Ολλανδός ιστορικός Μάρτιν Βαν Κρέβελντ[24]. Ο Γερμανός ιστορικός Χέινζ Ρίχτερ[25] υποστηρίζει ότι ο Μουσολίνι εξέλαβε την φράση του Χίτλερ ότι: «Η Βρετανική Αυτοκρατορία πρέπει να δεχτεί επιθέσεις και σε άλλες περιοχές», ως το πράσινο φως για να κηρύξει τον πόλεμο κατά της χώρας μας. Η οργή του Φύρερ όταν έμαθε για την ιταλική επίθεση κατά της Ελλάδος, έδωσε χώρο για την διερεύνηση του θέματος, το οποίο δεν μπορεί να απαντηθεί με βεβαιότητα με τις υπάρχουσες πηγές. Το σίγουρο είναι ότι εάν συμφώνησε ο Χίτλερ, δεν καθόρισε τον χρόνο της κηρύξεως του πολέμου.

Χίτλερ: «Η Βρετανική Αυτοκρατορία πρέπει να δεχτεί επιθέσεις και σε άλλες περιοχές».

Η Σταγόνα που Ξεχείλισε το Ποτήρι.

Την 7^η Οκτωβρίου 1940 ο Χίτλερ απέστειλε στρατεύματα στην Ρουμανία, χωρίς να το γνωστοποιήσει στον Μουσολίνι, συνεγγυητή των νέων ρουμανικών συνόρων. Σύμφωνα με τον Τσιάνο ήταν η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι. Ο Μουσολίνι έξαλλος δήλωσε: «Θα τον πληρώσω με το ίδιο νόμισμα, από τις εφημερίδες θα πληροφορηθεί ότι κατέλαβα την Ελλάδα». Την 15^η Οκτωβρίου 1940 [26] οριστικοποίησε την απόφασή του ότι η επίθεση κατά της χώρας μας, έπρεπε να εκτοξευθεί μέχρι το τέλος του μηνός. Θεώρησε την Ελλάδα έναν εύκολο στόχο και έκανε εσφαλμένες εκτιμήσεις παραγνωρίζοντας τους βασικούς παράγοντες που επηρεάζουν μία στρατιωτική επιχείρηση. Την 03:30 της 28^{ης} Οκτωβρίου 1940, 74 ημέρες μετά τη βύθιση της Έλλης, ο Ντούτσε κήρυξε τον πόλεμο κατά της πατρίδος μας, υποκύπτοντας στα ατεκμηρίωτα επιχειρήματα του εμπνευστού της επιχειρήσεως, Υπουργού Εξωτερικών και γαμπρού του Μουσολίνι Κόμη Γκαλεάτσο Τσιάνο ότι:

- i. Ο Ελληνικός Στρατός ήταν απροπαρασκευάστος και άνευ ηθικού.
- ii. Οι αλβανικής καταγωγής μουσουλμάνοι κάτοικοι της Ηπείρου (Τσάμηδες τις Θεσπρωτίας) θα εξεγερθούν.
- iii. Η Βουλγαρία θα επιτεθεί κατά της χώρας μας.
- iv. Έλληνες αξιωματούχοι έχουν εξαγορασθεί και θα προτείνουν την αποδοχή των ιταλικών αξιώσεων.

Διαπιστώσεις -Συμπεράσματα.

Στις διεθνείς σχέσεις το συμφέρον του έθνους προσδιορίζει τι είναι δίκαιο, έντιμο, ηθικό και νόμιμο. Αποτελεί αναντικατάστατο συστατικό της ισχύος των κρατών, η αταλάντευτη πεποίθηση των πολιτών τους, ότι η ελευθερία της πατρίδος είναι πολυτιμότερη από τη πρόσκαιρη παρουσία τους επί της γης.

Οι πορείες των εθνών καθορίζονται από τις αποφάσεις των ηγετών τους, οι οποίες δεν κρίνονται από τις προθέσεις, αλλά εκ του αποτελέσματος. Δεν υπάρχει επιλογή χωρίς κόστος. Οι διοικούντες οφείλουν να έχουν αντίληψη της διεθνούς καταστάσεως και των δυνατοτήτων των λαών που κυβερνούν. Η απόσταση μεταξύ θριάμβου και καταστροφής είναι μικρή και η ιστορία έχει δείξει ότι πάντοτε ελλοχεύει το απρόοπτο.

Ο Μεταξάς επέλεξε να συνταχθεί με την Βρετανία και η έκβαση του πολέμου τον δικαίωσε. Ανταποκρίθηκε στη δοκιμασία που το επεφύλαξε το πεπρωμένο του και άφησε το ίχνος του στην ιστορία μη αποδεχόμενος το ιταλικό τελεσίγραφο. Η προσάρτηση των Δωδεκανήσων υπήρξε το μεγάλο μας κέρδος. Για το ότι «σκοτωθήκαμε» μεταξύ μας μετά το πόλεμο φταίει το «ξερό μας το κεφάλι».

Η ουσία του έπους του '40 υπήρξε η ελληνική ψυχή. Οι Έλληνες είχαν λάβει μια και μοναδική απόφαση, να αγωνισθούν και να πεθάνουν. Τα γεγονότα αποτέλεσαν το λογικό επακόλουθο αυτής της ηρωικής αποφάσεως. Οι πρόγονοί μας που πολέμησαν το '40, ξεπέρασαν για μια στιγμή τον καθημερινό εαυτό τους, γονάτισαν μπροστά στο βωμό της πατρίδας και μετάλαβαν από το δυσκοπότερο της θυσίας. Όσοι πολέμησαν το '40, δεν μετάνιωσαν ποτέ για εκείνη την αναντικατάστατη στιγμή. Πίστευαν στα ίδια ιδεώδη με τον Αισχύλο, ο οποίος εικοσιπέντε αιώνες πριν, στον επιτύμβιο του τάφου του, δεν ήθελε να μνημονεύεται πως ήτανε ο δημιουργός της «Ορέστειας», αλλά πως πολέμησε στο Μαραθώνα.

Ο πόλεμος μας έδωσε την ευκαιρία να παρουσιάσουμε τις αρετές της φυλής μας. Στο απόγειο της δυνάμεως του Άξονος δείξαμε στον κόσμο, πως ένα μικρό έθνος μπορεί να ορθώσει το ανάστημά του και να υπερασπισθεί την ελευθερία του. Αυτός ο αγώνας είχε όμως και μια τραγική παράμετρο. Η Ελλάδα μπορούσε να αμυνθεί με επιτυχία εναντίον της Ιταλίας του Μουσολίνι, αλλά δεν μπορούσε να την νικήσει, γιατί αυτό θα προκαλούσε την ταχεία επέμβαση του Χίτλερ. Ομοίως ήταν σαφές ότι, εάν επιτρέπαμε στους Βρετανούς να έλθουν προς βοήθεια, ο Χίτλερ θα επενέβαινε νωρίτερα ή αργότερα, για να προστατεύσει τα πλευρά του. Μπροστά όμως σ' αυτό το δίλημμα αποφασίσαμε να πολεμήσουμε. Ήταν μια πράξη με ψυχικό μεγαλείο η οποία προκάλεσε το θαυμασμό του ελεύθερου κόσμου και εξακολουθεί ακόμα να κερδίζει τον σεβασμό του. Η Ελλάδα με τον επί πέντε μήνες ηρωικό αγώνα συνέβαλε αποφασιστικά στην νίκη των συμμαχικών δυνάμεων εναντίον του άξονος. Οι απώλειες του πολέμου ανήλθαν σε 14.000 νεκρούς και 42.000 τραυματίες.

Έλληνας Στρατιώτης του Έπους του 1940.

**Αντιστράτηγος ε.α. Ιωάννης Κρασσάς.
Αύγουστος 2 024.**

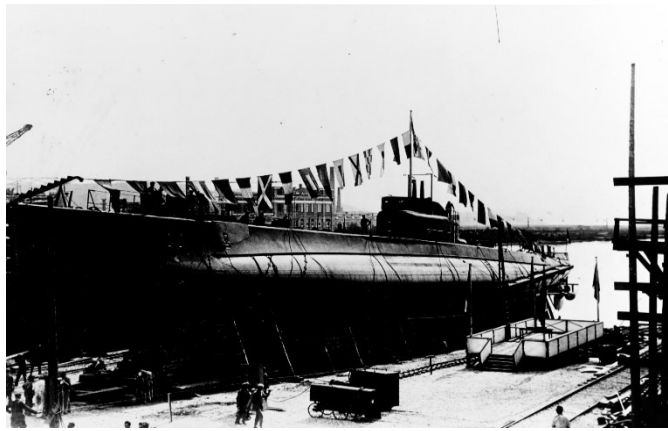
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- i. **Νεώτερον Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό Ηλίου**, Αθήνα 1948.
- ii. ΓΕΣ/ΔΙΣ, **Αίτια και Αφορμαί του Ελληνο-ιταλικού Πολέμου**, Εκδόσεις Διευθύνσεως Ιστορίας Στρατού, Αθήνα 1959.
- iii. Ιωάννης Μεταξάς, **Το Προσωπικό του Ημερολόγιο**, Εκδόσεις ΓΚΟΒΟΣΤΗΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Β.Ε.Ε, Αθήνα 1962.
- iv. **ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ 20^{ου} ΑΙΩΝΟΣ**, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΧΡΥΣΟΣ ΤΥΠΟΣ, Αθήνα 1968.
- v. **ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ**, ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε., Αθήνα 1977.
- vi. Γρηγορίου Δάφνη, **Η Ελλάς μεταξύ δύο πολέμων (1923-1940)**, Εκδόσεις ΚΑΚΤΟΣ, Αθήνα 1997.
- vii. Heinz A. Richter, **Η Ιταλο-γερμανική Επίθεση εναντίον της Ελλάδος**, ΓΚΟΒΟΣΤΗΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Β.Ε.Ε, Αθήνα 1998.
- viii. Αννίβας Βελλιλιιάδης, **Μεταξάς-Χίτλερ (Ελληνογερμανικές Σχέσεις στη Μεταξική Δικτατορία 1936-1941)**, Εκδόσεις «Ενάλιος, Αθήνα 2003.
- ix. Εμμανουέλ Γκράτσι, **Η Αρχή του Τέλους, Η Επιχείρηση κατά της Ελλάδος**, Βιβλιοπωλείο της ΕΣΤΙΑΣ, Αθήνα 2007.
- x. **Εγκυκλοπαίδεια ΠΑΠΥΡΟΣ LAROUSSE BRITANNICA**, Εκδοτικός οίκος ΠΑΠΥΡΟΣ, Αθήνα 2007.

χι. Ουίνστον Τσώρτσιλ, **Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος**, ΓΚΟΒΟΣΤΗΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Β.Ε.Ε, Αθήνα 2013.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

[1] Το Delfino ήταν ένα από τα τέσσερα υποβρύχια κλάσεως «Squalo» που ναυπηγήθηκαν για το Ιταλικό Βασιλικό Ναυτικό το 1930. Είχε 63 άτομα πλήρωμα, εκτόπισμα 930 τόνους, μήκος 70 μέτρα και έφερε 8 τορπιλοσωλήνες 21" (533 mm). Βυθίστηκε το Μάρτιο του 1943 στο Τάραντα μετά από σύγκρουση με πλοίο.

Το Υποβρύχιο "Tricheso (θαλάσσιος ίππος)" ίδιας κλάσεως με το "Ντελφίνο".

[2] ΒΠ Κ/Δ ΕΛΛΗ. Ναυπηγήθηκε στις ΗΠΑ το 1912 και εντάχθηκε στο Βασιλικό Πολεμικό Ναυτικό το 1914. Ονομάσθηκε «Έλλη» από τη ομώνυμη ναυμαχία του Α' Βαλκανικού Πολέμου. Είχε εκτόπισμα 2.115 τόνους, μήκος 98 μέτρα και πλάτος 12 μ. "Εύδρομο" κατά την ορολογία του μεσοπολέμου ή "Ελαφρύ Καταδρομικό" κατά την ορολογία του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Από το 1925 έως το 1927 υποβλήθηκε σε μετασκευή ευρείας κλίμακας στη Γαλλία και μετατράπηκε από Ελαφρύ Καταδρομικό σε Ελαφρύ Καταδρομικό Ναρκοθέτηδα, με δυνατότητα ταχείας πόντισης 100 ναρκών και με αναβαθμισμένο πυροβολικό (3 πυροβόλα 152 χιλ., 2 πυρ/λα 66χιλ., 2 πυρ/λα 40 χιλ. και 2 τορπιλοσωλήνες των 18 ιντσών.

[3] Βλέπε σχετικό άρθρο [ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΠΕΤΕΙΟ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟ-ΙΤΑΛΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΤΟΥ 1940](#).

[4] Κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο η Ιταλία, παρότι συνδεόταν με συνθήκη συμμαχίας με την Γερμανία και την Αυστροουγγαρία, συντάχθηκε με την Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, γιατί είχε εδαφικές διεκδικήσεις σε βάρος της Αυστρίας (Ιστρια-Τρέντο) και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (Σμύρνη, Αλεξανδρέττα).

[5] Ο Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ (1881-1938) υπήρξε ο ιδρυτής της Τουρκικής Δημοκρατίας και πρώτος Πρόεδρος της από το 1923 μέχρι το 1938. Επέβαλε σαρωτικές προοδευτικές μεταρρυθμίσεις, οι οποίες μετέτρεψαν την Τουρκία σε ένα κοσμικό βιομηχανοποιημένο έθνος, βάσει των δυτικών προτύπων, απαλλαγμένο πλήρως από τη θρησκεία.

Ο Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ.

[6] Βλέπε σχετικό άρθρα, [Το Χρονικό της Μικρασιατικής Καταστροφής \(Α΄ Μέρος\)](#), [Το Χρονικό της Μικρασιατικής Καταστροφής \(Β΄ Μέρος\)](#).

[7] Την 15^η Σεπτεμβρίου 1922, ο Πλαστήρας ηγήθηκε στρατιωτικού κινήματος και ανέλαβε την εξουσία της χώρας μαζί με τον Συνταγματάρχη Στυλιανό Γονατά και τον Αντιπλοίαρχο Δημήτριο Φωκά. Ο Βασιλεύς Κων-

σταντίνος εγκατέλειψε την Ελλάδα και τον διαδέχθηκε ο υιός του Γεώργιος ο Β΄.

[8] Βλέπε σχετικό άρθρο. [Η Εκτέλεση των Έξι \(15 Νοε 1922\)](#).

[9] Ο Βίκτωρ Εμμανουήλ Γ΄ [Vittorio Emanuele III (1869-1946)], ήταν ο τρίτος Βασιλεύς της Ιταλίας (1900 έως 1946). Επιπλέον κατείχε τους θρόνους της Αιθιοπίας και της Αλβανίας, κάτι που δεν του αναγνωρίστηκε διεθνώς. Κατά τη διάρκεια της βασιλείας του η Ιταλία συμμετείχε στους δύο παγκοσμίους πολέμους.

Ο Βασιλεύς Βίκτωρ Εμμανουήλ Γ΄ της Ιταλίας.

[10] Βλέπε σχετικό άρθρο. [Η Κατάληψη της Κέρκυρας από την Ιταλία το 1923.](#)

[11] Η έκφραση "Mare nostrum" σημαίνει στα λατινικά «η θάλασσα μας», με την οποία ονόμαζαν οι Ρωμαίοι την Μεσόγειο Θάλασσα, γιατί περικλειόταν από εδάφη της αυτοκρατορίας τους.

[12] Κύρια Γεγονότα την Περίοδο του Μεσοπολέμου.

- 11 Σεπτεμβρίου 1922, επιτυχημένο Κίνημα από τους Νικόλαο Πλαστήρα Στυλιανό Γονατά και Δ. Φωκά.

- 22 Οκτωβρίου 1923, αποτυχημένο στρατιωτικό κίνημα από τους Γεώργιο Λεοναρδόπουλο, Παναγιώτη Γαργαλίδη και Γεώργιο Ζήρα.
- Στις 25 Μαρτίου 1924, η Δ' Συντακτική Συνέλευση αποφάσισε την εγκαθίδρυση πολιτεύματος Αβασίλευτης Δημοκρατίας και την επικύρωσε με δημοψήφισμα στις 13 Απριλίου 1924.
- 25 Ιουνίου 1925, επιτυχημένο κίνημα του Θεόδωρου Πάγκαλου και εγκαθίδρυση δικτατορίας.
- 22 Αυγούστου 1926, ανατροπή του Πάγκαλου από Γεώργιο Κονδύλη. Βλέπε σχετικό άρθρο: [Θεόδωρος Πάγκαλος \(Ιαν 1878-1952\)-Γεώργιος Κονδύλης\(Αυγ 1879-1936\)](#).
- 6 Μαρτίου 1933, αποτυχημένο κίνημα του Νικολάου Πλαστήρα.
- 6 Ιουνίου 1933, δολοφονική απόπειρα εναντίον του Ελευθερίου Βενιζέλου.
- 1 Μαρτίου 1935, αποτυχημένο κίνημα Ελευθερίου Βενιζέλου και Νικολάου Πλαστήρα.
- 10 Οκτωβρίου 1935, κίνημα από Γεώργιο Κονδύλη, ανατροπή κυβερνήσεως Παναγή Τσαλδάρη.
- 10 Οκτωβρίου 1935, διενεργήθηκε δημοψήφισμα από την δικτατορική κυβέρνηση του Γεωργίου Κονδύλη που συγκάλεσε την Ε' Εθνική Συνέλευση για να καταργήσει το πολίτευμα της Αβασίλευτης και την επαναφορά της Βασιλευομένης Δημοκρατίας.
- 4 Αυγούστου 1936, εγκαθίδρυση δικτατορίας από τον Ιωάννη Μεταξά, μετά από αναστολή άρθρων του συντάγματος.

[\[13\]](#) Το "Σύμφωνο Φιλίας, Ουδετερότητας και Διαιτησίας" ρύθμιζε το ζήτημα των Ελλήνων ορθοδόξων της Κωνσταντινούπολης και των μουσουλμάνων της Θράκης, όπως και των «φυγάδων», όριζε ότι οι ανταλλάξιμες μουσουλμανικές περιουσίες στην Ελλάδα και ελληνικές περιουσίες στην Τουρκία περιέρχονταν στην κυριότητα του Ελληνικού και του Τουρκικού Δημοσίου αντίστοιχα, ενώ προέβλεπε αμοιβαία απόσβεση των οικονομικών υποχρεώσεων μεταξύ των δύο χωρών.

Βενιζέλος-Ατατούρκ στην Άγκυρα, το 1930.

[14] Ο Εμμανουέλε Γκράτσι [Emanuele Grazzi (1891-1961)], διπλωμάτης και μετέπειτα συγγραφέας, διετέλεσε πρέσβης στην Ελλάδα και επέδωσε το ιταλικό τελεσίγραφο στον Ιωάννη Μεταξά. Έπειτα από τον πόλεμο, συνέγραψε βιβλίο με πολλά ενδιαφέροντα στοιχεία περί των Ελληνοϊταλικών σχέσεων με τίτλο, «Η αρχή του τέλους Η επιχείρηση της Ελλάδας (Il principio della fine (l'impresa di Grecia), στο οποίο επικρίνει τις μεθόδους της τότε φασιστικής Ιταλίας, πριν από την κήρυξη του πολέμου κατά της Ελλάδας.

Ο Εμμανουέλε Γκράτσι.

[15] Στρατάρχης Πιέτρο Μπαντόλιο (1871-1956). Στις 25 Ιουλίου 1943, μετά την σύλληψη του Μουσολίνι ανέλαβε Πρωθυπουργός της Ιταλίας και την 8^η Σεπτεμβρίου 1943 υπέγραψε τη συνθηκολόγηση με τους Συμμάχους. Το 1947 δικάσθηκε για τη συνεργασία του με το φασιστικό καθεστώς και παύτηκε από τη Γερουσία στην οποία είχε εκλεγεί μέλος.

Ο Στρατάρχης Πιέτρο Μπαντόλιο.

[16] Ο Περικλής Σκέφερης (Πρέβεζα 1884-1970), ήταν Έλληνας διπλωμάτης και γόνος τεσσάρων σημαντικών οικογενειών της Κωνσταντινούπολης: Κονεμένου, Σκέφερη, Μπάλκου και Παρούση.

Ο Περικλής Σκέφερης.

[17] Ο Βιατσεσλάβ Μιχάηλοβιτς Μόλοτοφ (1890-1986) Σοβιετικός πολιτικός και διπλωμάτης και σημαντικό στέλεχος της Σοβιετικής κυβέρνησης από τη δεκαετία του 1920, όταν αναδείχθηκε σύμβουλος του Ιωσήφ Στάλιν, μέχρι το 1957, όταν απολύθηκε από τον Νικήτα Χρουστσιόφ. Διετέλεσε Υπουργός Εξωτερικών της ΕΣΣΔ από το 1939 έως το 1949 και από το 1953 έως το 1956.

Ο Βιατσεσλάβ Μόλοτοφ.

[18] Ο Γιοαχίμ φον Ρίμπεντροπ (1893-1946), διετέλεσε Υπουργός Εξωτερικών του Ράιχ από το 1938 μέχρι τη παράδοση της Γερμανία (8 Μαΐου 1945). Υπήρξε εκ των κατηγορουμένων στη δίκη της Νυρεμβέργης,

όπου κηρύχθηκε ένοχος, καταδικάστηκε εις θάνατον δια απαγχονισμού και εκτελέσθηκε.

Ο Γιοαχίμ φον Ρίμπεντροπ.

[19] Το Πολεμικό Σχέδιο για την απόκρουση επιθέσεως από την Βουλγαρία ήταν καθαρά αμυντικό. Εις το Αλβανικό Μέτωπο προβλέπονταν και η ανάληψη επιθετικών ενεργειών. Ως πρώτη τοποθεσία αμύνης είχε καθορισθεί η γραμμή ΙΒα, ακολουθούσα τη μεθόριο και ως έσχατο όριο αμύνης η τοποθεσία ΙΒ. Είχαν επιλεγεί ενδιάμεσοι τοποθεσίες αμύνης μεταξύ των δύο γραμμών (Τ1,Τ2,Τ3), όπως φαίνεται στο σχεδιάγραμμα. Είχε καταρτισθεί επίσης και σχέδιο υπό την ονομασία ΙΒβ, σε περίπτωση αποβάσεως των Ιταλών στις ακτές της Ηπείρου.

[20] Από το 1922 έως το 1940 διετεθήσαν για την Εθνική Άμυνα 21 δισ. δραχμές, από τα οποία τα 16 κατά το διάστημα από 1935 έως την έκρηξη του πολέμου.

[21] Η Διακοίνωση, στη διπλωματική γλώσσα “note”, αποτελεί επίσημο διπλωματικό έγγραφο το οποίο ανταλλάσσεται μεταξύ των Υπουρ-

γείων Εξωτερικών, με το οποίο ανακοινώνονται σημαντικές αποφάσεις. Διακρίνεται σε: α. Υπογεγραμμένη αποτελούσα κανονικό έγγραφο με την υπογραφή του αποστέλλοντος. β. Ρηματική η οποία αποστέλλεται σε τρίτο πρόσωπο είναι ανυπόγραφη, αλλά φέρει τη σφραγίδα του εκδίδοντος το έγγραφο.

[22] Η Διακήρυξη, στη διπλωματική γλώσσα “Proclamation”, είναι Πρακτικό Συμφωνίας, υπογεγραμμένο από δύο ή περισσότερες χώρες με το οποίο γνωστοποιούνται αποφάσεις επί θεμάτων μείζονος σημασίας, Π.Χ. «Διακήρυξη Δικαιωμάτων του Πολίτη».

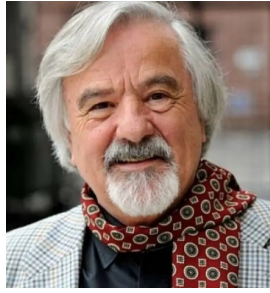
[23] Ο Αλέξανδρος Ρίζος Ραγκαβής (1880-1961), ήταν διπλωμάτης καριέρας, γόνος της επιφανούς Φαναριώτικης οικογένεια. Το 1933 τοποθετήθηκε πρεσβευτής της Ελλάδος στο Βερολίνο, και παρέμεινε υπό αστυνομική επιτήρηση μετά την κήρυξη του πολέμου της Γερμανίας κατά της Ελλάδος (6 Απριλίου 1941), μέχρι το τέλος του πολέμου.

[24] Ο Μάρτιν Βαν Κρέβελντ (Martin van Creveld) γεννήθηκε στις 5 Μαρτίου 1946 στην Ολλανδία. Σπούδασε στο Ισραήλ και την Αγγλία και ξεκίνησε την ακαδημαϊκή του καριέρα το 1971. Είναι καθηγητής Στρατιωτικής Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Hebrew της Ιερουσαλήμ, είναι ένας από τους πλέον διάσημους εμπειρογνώμονες στον τομέα της στρατιωτικής ιστορίας και στρατηγικής. Έχει γράψει δεκαεπτά βιβλία, που έχουν μεταφραστεί σε δεκατέσσερις γλώσσες.

Ο Μάρτιν Βαν Κρέβελντ.

[25] Ο Χάιντς Ρίχτερ (Heinz Richter) (1939-2024). Διετέλεσε καθηγητής ελληνικής και κυπριακής Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο του Μάνχαϊμ (1991-2003). Συνέγραψε πολλά βιβλία και άρθρα στα γερμανικά και αγγλικά για την ελληνική και κυπριακή ιστορία και πολιτική, πολλά εκ των οποίων μεταφράστηκαν σε άλλες γλώσσες. Είχε ειδικευθεί στη μελέτη της ιστορίας του ελληνικού εμφυλίου πολέμου και του αριστερού κινήματος και διακρίθηκε ως συγγραφέας ενός τετράτομου έργου για την ιστορία της Κύπρου.

Ο Χάιντς Ρίχτερ.

[26] Η απόφαση της 15^{ης} Οκτωβρίου 1940 αιφνιδίασε την στρατιωτική ηγεσία, διότι την προηγουμένη είχε δώσει εντολή η επιχείρηση να αρχίσει μετά τρίμηνο με 20 μεραρχίες, αντί των 10 που υπήρχαν στην Αλβανία. Για τις εντολές του Τσιάνο προς τον Πράσκα δεν είχε ενημερωθεί το Γενικό Επιτελείο Στρατού της Ιταλίας

ΤΕΛΟΣ

Πηγή : <https://www.istorikadromena.gr/>